

Ο παροικιακός Τύπος τα τελευταία 50 χρόνια

Γράφει ο Γ. Χατζηβασίλης

ΜΕΡΟΣ 11

Θρίαμβος και καταστροφή

Φυσικά, τις διαπραγματεύσεις για την αγορά έκανε στο Λονδίνο ο Θήο, ενώ εγώ που τον συνόδευα προσπαθούσα να μάθω όσο πιο πολλά μπορούσα για τη λειτουργία του μηχανήματος και να μεταφέρω τις γνώσεις μου στις συναδέλφους στοιχειοθέτες, σε βαθμό που όταν έφτασε στο Σίδνι το μηχάνημα είμασταν έτοιμοι να το λειτουργήσουμε αμέσως. Εξάλλου, για την τεχνική μου κατάρτιση και να δω πώς λειτουργεί το σύστημα, η εταιρεία οργάνωσε μια περιοδεία μου σε μεγάλα τυπογραφεία σε ευρωπαϊκές χώρες που ήδη είχαν εγκαταστήσει το μηχάνημα και επισκέφθηκα την Ολλανδία, τη Σουηδία και Ελβετία, πριν ταξιδεύσω στη Ρώμη για τη δημιουργία γραφείου της Λα Φιάμα, όπως το δικό μας στην Αθήνα για την μεταφορά κειμένων.

Εκτός από τις γνώσεις που απέκτησα για το μηχάνημα στις χώρες αυτές, εξακρίβωσα και πόσο καθυστερημένοι είμασταν στην Αυστραλία τεχνολογικά, αλλά και εργασιακά. Πρώτ' απ' όλα με εντυπωσίασε η καθαριότητα στα τυπογραφεία αυτά, που μερικά λεπτά μετά την εκτύπωση της εφημερίδας μπορούσες να φάς από το πάτωμα, τα πιεστήρια ήταν σαν καινούργια και τα εργαλεία έλαμπαν τοποθετημένα στον τοίχο. Οι καντίνες τους δεν είχαν τίποτε να ζηλέψουν από καλά εστιατόρια με ποικιλία φαγητών σε ένα ευχάριστο, ευάερο περιβάλλον και στο πάρκινγκ των εργαζομένων δεν έβλεπες παλιό αυτοκίνητο.

Αλλά εκείνο που μ' ενθουσίασε στη Σουηδία ήταν το θέαμα παιδιών στα πόδια των μανάδων τους στοιχειοθετών να διαβάζουν ή να παίζουν παιχνίδια, ήσυχα, πειθαρχημένα. Το τόνισα στο Σουηδό διευθυντή του τμήματος που με ξεναγούσε και μου είπε ότι οι μητέρες είναι πιο ευτυχείς και πολύ πιο παραγωγικές όταν έχουν τα παιδιά κοντά τους. Ανοιξε, μάλιστα, ένα ψυγείο αποκλειστικό για τα παιδιά φορτωμένο με φρούτα, ποτά και θρεπτικές τροφές, τού πουλιού το γάλα που λέμε και πραγματικά ζήλεψα τούς Σουηδούς πολίτες. Μετά από αυτή την εμπειρία δεν θα πιστέψω ποτέ ότι η καλή μεταχείριση του εργάτη μπορεί να καταστρέψει μια εταιρεία ή ένα έθνος, όπως έλεγαν οι κλέφτες που κατέστρεψαν την παγκόσμια οικονομία. Οι εργαζόμενες μητέρες στη Σουηδία με έπεισαν ότι ευτυχισμένος εργάτης σημαίνει μεγαλύτερη παραγωγή και κέρδη για τις επιχειρήσεις και το έθνος.

Η άφιξη της μηχανής φωτοστοιχειοθεσίας στα γραφεία μας ήταν μια ιστορική στιγμή για τον «Πανελλήνιο Κήρυκα» και έστω από ανάγκη η υποδοχή

της έγινε με συμβολικό τρόπο. Λόγω τού μεγέθους της, αναγκαστήκαμε να βγάλουμε ένα παράθυρο και να σπάσουμε τον τοίχο, όπως έκαναν στην υποδοχή των Ολυμπιονικών στην αρχαία Ελλάδα για να μπορέσουμε να την τοποθετήσουμε στον πρώτο όροφο τού κτηρίου στο Μπροντγουέι. Ο Θήο Σκάλκος έφερε έναν τεράστιο γερανό για να σηκώσει το μηχάνημα που σταμάτησε σχεδόν την κυκλοφορία επί τής Raggamatta Road και έκανε ο ίδιος τον τροχονόμο για να μη συμβεί δυστύχημα. Ήταν, όμως, και μια ιστορική στιγμή για όλα τα παροικιακά έντυπα που χωρίς τη φωτοστοιχειοθεσία και την ηλεκτρονική σελιδοποίηση αργότερα, αμφιβάλω πολύ αν σήμερα θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν το απαγορευτικό κόστος τής μεθόδου με τα μέταλλα.

Όμως, από ενθουσιασμό, είχαμε βουτήξει σε βαθιά νερά και έπρεπε να μάθουμε να κολυπούμε πολύ γρήγορα για να μην πνιγούμε, επειδή οι δουλειές έρχονταν γρήγορα ή μια μετά την άλλη και δεν προλαβαίναμε να προσλαμβάνουμε προσωπικό για να το εκπαιδεύσουμε στην νέα τεχνολογία και να ανταποκριθούμε στη ζήτηση. Εκτός από προαστιακές εφημερίδες, την ιταλική Λα Φιάμα, την κροατική Νοβόσι κλπ., αναλάβαμε το Trotguide, μια μεγάλη και δύσκολη εφημερίδα, αλλά και μικρές εκδόσεις όπως το μηνιαίο φιλολογικό Quadrant που αρχισυντάκτης του τότε ήταν ο Λίμπεραλ πολιτικός και συμπαθέστατος διανοούμενος, Πίτερ Κόλμαν, πεθερός τού πρώην Θησαυροφύλακα, Πίτερ Κοστέλο. Το βράδι πριν την ημέρα έκδοσης θα μάς βλέπατε τους δύο καθισμένους στο πάτωμα με τις σελίδες τού περιοδικού απλωμένες για να κάνουμε τον τελευταίο έλεγχο.

Πολύ γρήγορα ο επάνω όροφος στο κτήριο τού «Πανελληνίου Κήρυκα» με την μηχανή φωτοστοιχειοθεσίας γέμισε από πληκτρολόγια και ειδικά τραπέζια για τη σελιδοποίηση που γινόταν με το χέρι, αλλά παραδόξως για τις ελληνικές εφημερίδες μας ακόμη χρησιμοποιούσαμε τις λινοτυπικές ως επί το πλείστο, επειδή υπήρχε κάποια αντίσταση στην εξέλιξη. Όμως, η σελιδοποίηση γινόταν με χαρτιά πια και όχι με μέταλλα.

Στο μεταξύ, αναβαθμίσαμε το γραφείο μας στην Αθήνα ανοικιάζοντας ένα καλό διαμέρισμα επί τής οδού Απόλλωνος στο Σύνταγμα και ο Μάκης Ελυμπος διορίστηκε ανταποκριτής μας, αλλά αντιμετώπιζε κάποια προβλήματα και ένα Σάββατο έφθασα στην Αθήνα για να κάνω έλεγχο. Αφού συζήτησα τα προβλήματα με τον Μάκη, τηλεφώνησα στη Ντόροθι Οικονόμου, κόρη των

“Εφημερίδα δεν είναι ένα άσπρο χαρτί μουτζουρωμένο με μελάνι για να τυλίγουμε τα σκουπίδια. Είναι ζωντανό πράγμα που πρέπει να σε βόμαστε γιατί είναι δάσκαλος που σε διδάσκει, δημόσιος κήρυκας που σε ενημερώνει, επιθεωρητής που ελέγχει τα πάντα, διασκεδαστής για να σε ψυχαγωγεί, πιστός φίλος που σου κρατά παρέα και τέλειο συμπλήρωμα τού καφέ”.

φίλων μου Γιάννη και Αλικης, που εργαζόταν στην Αθήνα. Μου είπε ότι εκείνο το βράδι έδινε συναυλία λαϊκής μουσικής στον Λυκαβηττό ο Σταύρος Ξαρχάκος με την Σωτηρία Μπέλου και άλλους καλλιτέχνες, αλλά όταν φθάσαμε εκεί γινόταν το έλα να δεις από το πλήθος κόσμου και αφού δεν μπορούσαμε να μπούμε στον υπαίθριο χώρο τής συναυλίας, προχωρήσαμε και καθήσαμε πίσω από συρματοπλέγματα για ν' ακούμε τουλάχιστον, έστω χωρίς να βλέπουμε. Όμως ξαφνικά είδαμε κάποιους να μπαίνουν μέσα στο χώρο κάτω από τα συρματοπλέγματα, κάναμε και εμείς το ίδιο για να βρεθούμε πάνω σε ένα ύψωμα απέναντι από το ακροατήριο και τους καλλιτέχνες και πίσω από την πλάτη τού Ξαρχάκου. Ήταν μια καταπληκτική συναυλία, μια μουσική πανδαισία, ένα προσκύνημα στο λαϊκό τραγούδι και η Ντόροθι έβαλε τα κλάματα: «Γι' αυτό δεν θέλω να επιστρέψω στην Αυστραλία», έλεγε επειδή σε μερικές ημέρες επρόκειτο να επιστρέψει κοντά στους γονείς της. Μετά την συναυλία πήγαμε για δείπνο σε μια ταβέρνα και όταν χωρίσαμε τής είπα να δώσει χαιρετισμούς στην οικογένειά μου, αλλά πού να ήξερα τί με περίμενε...

Όταν έφθασα στο ξενοδοχείο μου απέναντι από το γραφείο μας, στο μπαλκόνι με περίμενε ώρα μια το πρωί ο Μάκης Ελυμπος για να μου φωνάξει πώς πήραν φωτιά οι εγκαταστάσεις τού «Πανελληνίου Κήρυκα» και να τηλεφωνήσω στον Θήο Σκάλκο, που μου έδωσε εντολή να επιστρέψω αμέσως στο Σίδνι, έστω «στο φτερό τού αεροπλάνου», όπως μου είπε. Εφτασα Σάββατο πρωί, λοιπόν, στην Αθήνα και Κυριακή επιβιβάστηκα σε αεροπλάνο τής Qantas για την επιστροφή πριν από την Ντόροθι!

Όταν πήγα στα γραφεία μας στο Σίδνι, ευτυχώς η φωτιά είχε περιοριστεί στο δωμάτιο τής μηχανής φωτοστοιχειοθεσίας που ήταν μια θλιβερή εικόνα κατάμαυρη από τον καπνό.

Όπως ήταν φυσικό η φωτιά μάς δημιούργησε μεγάλα προβλήματα στην παραγωγή, αφού έπρεπε ν' ανταποκριθούμε στις υποχρεώσεις μας και τότε εργαζόμουν 20 ώρες το 24ωρο, πολλές φορές κοιμώμουν σε έναν καναπέ, αλλά πρέπει να πω ότι είχαμε ευσυνειδητούς και φιλότιμους στοιχειοθέτες, ως επί το πλείστο γυναίκες, που εργάζονταν μέρα νύχτα για να βγει η δουλειά.

ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΧΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, ένας νέος Κόσμος